УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Датум 23. 10. 2012.

ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ, КАНДИДАТА И МЕНТОРА ЗА ИЗРАДУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

23. мај 2012.

Одлуком бр. 1119/1, Научно-наставног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду образована је комисија за оцену подобности теме за израду докторске дисертације коју је Јасмина Арсеновић Вујотић пријавила под називом

„Статус читаоца у стваралаштву писаца српске и светске књижевности (на примерима изабраних дела Доситеја Обрадовића, Јована Стерије Поповића, Стевана Сремца, Данила Киша, Милорада Павића, Горана Петровића, Мигела де Сервантеса, Гистава Флобера, Мигела де Унамуна, Итала Калвина, Хорхеа Луиса Борхеса, Елијаса Канетија, Реја Бредберија, Хулија Кортасара)“.

2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назив уже научне области за коју је изабран у звање, датум избора у звање и назива факултета, установе у којој је члан комисије запослен:

1. др Михајло Пантић, редовни професор, српска књижевност, 2009, Филолошки факултет
2. др Радивоје Микић, редовни професор, српска књижевност, 2005, Филолошки факултет
3. др Зорица Бечановић-Николић, доцент, општа књижевност, 2011, Филолошки факултет

II БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Јасмина Арсеновић Вујотић рођена је 18. јуна 1977. године у Београду. Завршила је Филолошку гимназију. Дипломирала је на смеру за српску књижевност и језик са општом књижевношћу 2007. године, а дипломске академске студије-мастер окончала је 2008. године. Докторске студије на смеру Наука о књижевности уписала је 2009. године и положила је испите са прве две године студија. Радила је као наставник српског језика и књижевности, а сада је запослена у редакцији Трећег програма Радио-Београда.

III БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

- „Лалић и Микеланђело, Пиета у *Писму*“, *Књижевни лист*, 86-87, 2009.

- „Лондон јаловог краља: рефлексије популарне културе у *Пустој земљи* Т. С. Елиота“, *Књижевни лист,* 103-104, 2012.
- „Есеји Светлане Велмар-Јанковић“*, Бездане светлости: о књижевном делу Светлане Велмар-Јанковић,* зборник, приредио Михајло Пантић, Београд, Библиотека града, 2012.
- „Романса читања у књижевности постмодерне (Хулио Кортасар и Милорад Павић, Итало Калвино и Горан Петровић)“, Међународна конференција *Културе у дијалогу*, Београд, септембар 2012. (рад је усмено изложен на конференцији, сада је у штампи).

IV ОЦЕНА ДА ЈЕ КАНДИДАТ ПОДОБАН ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ

Увидом у биографију и библиографију кандидата, комисија сматра да Јасмина Арсеновић Вујотић испуњава све услове за израду докторске дисертације.

V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА
НАПОМЕНА:

Библиографија ментора са најмање 5 јединица релевантних за област из које се ради докторска дисертација.

1. Пантић, М. (2000). *Модернистичко приповедање* (српска и хрватска приповетка/новела 1918-1930), Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, стр. 352
2. Пантић, М. (2003). *Александријски синдром 4* (огледи и критике о савременој српској прози), Просвета, Београд, стр. 207
3. Пантић, М. (2007). *Киш.* Пожаревац: Браничево (173 стр). ISBN 978-86-7315-040-6
4. Пантић, М. (2007). Јован Стерија Поповић: претеча модерног романсијера. Из: Зборник *Јован Стерија Поповић 1806-1856-2006* (стр. 403-416). Београд: САНУ. ISBN 978-86-7025-435-8
5. Пантић, М. (2009). *Неизгубљено време* (огледи о српској и јужнословенским књижевностима). Београд: Службени гласник (227 стр). ISBN 978-86-519-0299-7

Комисија сматра да др Михајло Пантић, редовни професор, испуњава све услове за ментора ове докторске дисертације за област српска књижевност.

VI ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ:

ОЦЕНА:

1. формулације назива тезе (наслова): Статус читаоца у стваралаштву писаца српске и светске књижевности (на примерима изабраних дела Доситеја Обрадовића, Јована Стерије Поповића, Стевана Сремца, Данила Киша, Милорада Павића, Горана Петровића, Мигела де Сервантеса, Гистава Флобера, Мигела де Унамуна, Итала Калвина, Хорхеа Луиса Борхеса, Елијаса Канетија, Реја Бредберија, Хулија Кортасара)

Комисија закључује да је радни назив тезе прикладан и да добро репрезентује суштину предложене теме истраживања.

2. предмета (проблема) истраживања

Опис теме:

Предмет овог истраживања био би одређивање видова фикционализације читаоца у делима шесторице писаца српске књижевности, из периода од краја XVIII до завршетка XX века – Доситеја Обрадовића, Јована Стерије Поповића, Стевана Сремца, Данила Киша, Милорада Павића и Горана Петровића. При томе, будући да су читалачке фигуре и, у ширем смислу, проблематизације феномена читања као књижевне теме присутне у стваралаштву Мигела де Сервантеса, Гистава Флобера, Мигела де Унамуна, Елијаса Канетија, Хулија Кортасара, Хорхеа Луиса Борхеса, Итала Калвина и Умберта Ека, садржај дисертације био би и утврђивање типолошких сродности и интертекстуалних веза између остварења побројаних аутора српске и светске баштине, из компаративног угла. Начелно, ово истраживање је инспирисано тражењем у репрезентативним делима модерне литературе одговора на питање „за кога се пише?“ и у којој мери је пишчева рефлексија о читаоцу, и с којим разлозима, интегрисана у књижевна дела. Због тога, направљен је избор текстова оних аутора који, сродно тежњама књижевне теорије у другој половини XX века, текст и његово читање посматрају као целину, уписујући одређене проблеме или захтеве читања у своје стваралаштво.

Подстицај за ову врсту истраживања потекао је из препознавања чињенице да у токовима српске и светске књижевности, знатно пре теоријских праваца који су читаоца и читање поставили у средиште критичке пажње, постоји низ дела у којима је категорија реципијента изражени елемент ауторске поетике, присутан у књижевном тексту на неколико типичних начина: као претпостављена фигура адресата (у остварењима која су

стилизована као разговор писца за замишљеним читалаштвом), као јунак приповести (нарочито у такозваним „романима о читаоцима“) или као прималац текста који се позива на креативно учешће у коначном конституисању уметничког дела (што посебно одликује текстове из епохе постмодерне). Будући да је познатији, континуитет ове теме у светској литератури већ је био предмет научних радова о развоју европског романа новијег доба. Пре свега, поменуте анализе односиле су се на разматрање утицаја *Велеумног идалга дон Кихота од Манче* Мигела де Сервантеса на тематизације читања у књижевности XVIII и

XIX века, па и потоње прозе. Као једно од првих остварења своје врсте, ова приповест о читаоцу сматра се парадигматичним делом модерне књижевности као уметности која преиспитује смисао и услове властитог постојања, односе књиге и света и вредности читалачког искуства у животу, уводећи интертекстуалност међу кључне одлике приповедања. Истовремено, на плану форме, овај роман био је једно од првих књижевних дела у којем је сам процес читања актуелизован као проблемско место текста – умножавањем неусклађених наративних инстанци, поступцима разбијања уметничке илузије, поигравањима са конвенцијама на којима почива фикција, иронијским обртима и амбиваленцијама у структури дела, као и замагљивањем граница између фикционалних и ванкњижевних равни стварности. Наглашавајући вишеструке могућности читања и интерпретације сопственог текста, Мигел де Сервантес је, како се обично сматра, повећао подразумевану активност читаоца у пријему литерарне поруке, провоцирајући његову домишљатост и критички однос као неопходан услов рецепције, односно, настојећи да у читалачкој реакцији на текст успостави равнотежу између уосећавања и естетске дистанце.

У каснијој европској прози, фигуре читалаца у улогама јунака књижевних дела доживеле су многе трансформације, међу којима су најпознатије оне из романа *Мадам Бовари* Гистава Флобера, *Заслепљеност* Елијаса Канетија или *Фаренхајт 451* Реја Бредберија, између осталих. С друге стране, читалац је као категорија приповедања у већој или мањој мери повремено добијао значај у делима Денија Дидроа, Хенрија Филдинга, Лоренса Стерна, Онореа де Балзака и других прозаиста, као имагинарни сабеседник писца којем се поверавају намере и образлажу литерарни поступци. А нарочито је у књижевности XX века, како због авангардног одбацивања идеје мимезе и развоја самог уметничког писма, тако и због подстицаја из књижевне теорије, промењена свест писаца о улози и квалитету сопствене читалачке публике, што је довело до промена у литерарном диксурсу и разнолико се одразило на стваралаштво Хулија Кортасара, Хорхеа Луиса Борхеса, Владимира Набокова, Умберта Ека, Итала Калвина и других аутора који су истицали потребу за читаоцем који је спреман да активно и креативно делује у пријему и конституисању књижевности, све више заснованој на поигравањима са категоријама могућег, замисливог и представљивог. У естетици постмодерне фактор читалачке ерудиције постао је готово незаобилазан, јер је сама књижевност – пре свих,

Борхесова, као типична за епоху – све више сведочила о писцу као репрезентанту наслеђа светске библиотеке који пише из властитог читалачког искуства, док су теоријске идеје о читаоцу добијале место у романескним конструкцијама (Набокова, Ека, Калвина, Павића, Петровића), указујући на паралелизам теорије и праксе. Наизглед парадоксално, модерна литература је тако истовремено потенцирала захтев за читаоцем са знањем о њеним најзначајнијим преокупацијама, за реципијентом који разуме поетичку самосвест ствараоца, и развијала форме у којим је улога читаоца све мање детерминисана.

У српској науци о књижевности постоји известан број радова са рефлексијама о месту читаоца у поетикама појединих писаца[1], али не и истраживање које би потпуније обухватило један низ литерарних дела која би могла бити посматрана у јединственом тематском комплексу о читаоцу и читању. Због тога би садржај дисертације мр Јасмине Арсеновић Вујотић могли да представљају следећи предмети анализе:

1. Избор из дела Доситеја Обрадовића – *Живот и прикљученија*; *Басне*, *Истина и прелест, Пут у један дан; Собраније разних наравоучителних вешчеј*; *Совјети здраваго разума; Списи из Далмације*. Посматран у оквирима националне књижевности, Доситеј Обрадовић је први у низу писаца који су у читаоцу препознавали инстанцу у којој се остварују значења књижевности и, који је, у складу са тежњама потоње теорије, књижевни текст и његово читање посматрао као целину. Континуирано, из текста у текст, он је промишљао феномен читања и непосредно се обраћао публици многим објашњењима, саветима, препорукама за читање и превођење, и писањем о сопственом читалачком искуству. У том смислу репрезентативна је његова аутобиографија *Живот и прикљученија*, која је у целини остварена као разговор са замишљеним адресатом литерарне поруке, или његове *Басне*, праћене поукама које понекад више пута премашују обимом текст на који се односе, па представљају покушај поучавања у вештини читања и разумевања. Према програмској преокупацији просветитељства као епохе, њеном повећаном интересу за судбину текста у очима најширих слојева читалаца, књижевној речи је у овом опусу намењена улога да остварује један веома јасно одређен утицај на аудиторијум – да, успостављајући присан и пријатељски однос са читаоцем у заједничком наративном „ми“, промовише схватање књижевности као делатности за „опште добро“ друштва, која тежи „просвештенију разума“ и изграђује дух самосталног и слободног мишљења, истовремено посредујући у једној широј духовној преоријентацији публике ка актуелним интелектуалним кретањима европске књижевности. Из угла историје читања као културне праксе, везано за сопствени историјски хоризонт,

[1] Текстови Милорада Павића о читаоцу у епохи барока, *Читалац као потписник књижевног дела* и *Читалац-просјак или тајна златне минђуше*, Драгане Вукићевић *Доситеј и читање* и Јована Делића *Хазарска призма*.

Доситејево дело је занимљиво јер указује на оновремену симбиозу читања са ширим друштвеним активностима (читање је неодвојиво од писања, али, исто тако, и од разговора, дружења, дописивања и путовања), па служи и као могуће сведочанство о приметним променама у социјалном контексту читања.

2. Избор из дела Јована Стерије Поповића, који је, сродно Доситеју Обрадовићу, непосредно истицао потребу за унапређењем читалачке културе у развоју српске књижевности, оштрије критиковао навике постојеће публике у својим текстовима или асимиловао и преносио моделе из страних култура у домаћи контекст, а обликовао је и многе комичне читалачке ликове у својим прозним и драмским остварењима *Роман без романа*, *Лажа и паралажа* и *Покондирена тиква*. Као својеврсна „критика читања“*, Роман без романа* је, на пример, написан као духовита полемика писца са замишљеним читалаштвом, представљеним кроз карикатуралне фигуре које откривају недовољно образовање, необавештеност, помодарство, злонамерност и сужене духовне хоризонте као одлике аудиторијума; пародирајући популарност Видаковићевог типа романа, Стерија је изврго подсмеху и једну ширу, укорењену наклоност публике према старијим и, у уметничком смислу, мање вредним литерарним моделима, позивајући је на развијање свести о естетским одликама дела, на успостављање дистанце и личног, критичког става према појавама у књижевном животу. Такође, његов најчешће хумористички интониран спор са публиком и књижевном јавношћу попримао је повремено и озбиљније тонове; за разлику од Доситеја Обрадовића, чије је комуницирање са читалаштвом обележено непомућеним стваралачким оптимизмом, вером у моћ књиге и њен добар пријем код читалаца, у текстовима Јована Стерије Поповића наилазимо на исказе писца који сумња у смисао и значај (властите) литерарне праксе и у могућност њене адекватне рецепције у друштву, наговештавајући тему кризе интелектуалца.

3. Изабрана дела Стевана Сремца – *Поп Ћира и поп Спира*, *Зона Замфирова* и *Приповетке.* Подражавајући поступке из богате традиције европског хумористичког романа, Стеван Сремац је приповедао у разговорном тону и непосредно општио са читалаштвом у метафикционалној равни својих књижевних текстова (најчешће у такозваним епиграфима, коментарима који претходе већим приповедним целинама). Његове ауторске интервенције на различите начине обликују комуникативне ситуације, најављују читаоцу догађаје или објашњавају поједине моменте текста, а будући да су некада сврсисходне, а некада апсурдне, оне представљају видове релативизације реалистичких начела приповедања и оличавају нарацију писца који се поиграва са књижевним конвенцијама и збија шале са читалачким очекивањима. Осим тога, Стеван Сремац је остваривао и карактеризацију својих књижевних јунака

путем њихове лектире (нарочито у роману *Поп Ћира и поп Спира*, али и у другим делима), уводећи на тај начин и слике оновремене читалачке праксе у своја дела.

4. Избор из дела Данила Киша – *Мансарда, Рани јади*, *Енциклопедија мртвих* и поетичке књиге *Homo poeticus, Час анатомије, Горки талог искуства, Живот, литература, Складиште* и *Вариа*. Кишов опус сведочи о типично модерном скептицизму писца у погледу могућности аутентичног споразумевања са читалаштвом у ширем смислу речи и креће се у правцу захтева за такозваним „елитним читаоцем“, односно, трага за читаоцем са развијеном књижевном културом. Попут Иве Андрића, Данило Киш сагледава књижевну комуникацију као вид „трајног неспоразума“ између аутора и јавности, и опонира популистичким ставовима у вези са уметничким стваралаштвом, полемишући са неадекватним рецепцијским приступима, са политичком и идеолошком инструментализацијом књижевности. Сматрајући да постоји криза читања, он исказује и мишљење да савремена литаратура у друштвеној хијерархији вредности губи значај друштвене институције, при чему писац постаје неко ко „пева у пустињи“ или налази једине читаоце у представницима књижевне критике; с друге стране, Данило Киш афирмише читалачко искуство у борхесовском смислу, приписује му вредност емпиријског искуства о животу и интегрише га у своје стваралаштво.

5. Избор из дела Милорада Павића – збирке приповедака (обједињене у издању *Све приче*), *Хазарски речник, Предео сликан чајем*. У оквирима српске књижевности, Милорад Павић је писац који се највише и најдуже бавио читаоцем. Са подстицајима које је добијао из књижевно-историјских проучавања (посебно, из епохе барока и дела Гаврила Стефановића Венцловића), али и са препознатљивим упливом концепата теорија о читању из седамдесетих година XX века, Милорад Павић је стваралачку игру са читаоцем и поступке загонетања уграђивао у структуру већине својих дела: од прича *Коњи Светог Марка* (у којој је остављена могућност амбивалентног епилога у зависности од идентитета читаоца) и *Аксеаносилас* (у којој се преплићу улоге писца, читаоца и књижевног јунака), па до романа *Хазарски речник, Предео сликан чајем* и потоњих остварења. Остављајући читаоцу слободу уланчавања приповедних целина по сопственом нахођењу, он је осмислио једну естетику у чијем је средишту активни, маштовити прималац и идеја о новинама у читању нелинеарне нарације. Између осталог, Павићево стваралаштво интересантно је и као врста писма које одговара модерним кодовима општења и такозваној „компјутерској књижевности“, са њеним инерактивним приступом читању

књижевног дела као хипертекста.

6. *Ситничарница 'Код срећне руке'* Горана Петровића један је од репрезентативних „романа о читаоцима“ из савремене књижевности, у којем се судбине ликова повезују са судбином једне књиге. Метафорама поетске фантастике, читање је представљено у овом књижевном делу као утопијско прибежиште јунака из стварности XX века, а у роману је имплицитно присутна и полемика са теоријским приступима читању, као и тематизација читања као делатности која добија значај субверзивне активности у једном тоталитарном политичком режиму.

Када је реч о типолошким подударностима и интертекстуалним релацијама која остварења побројаних писаца успостављају са онима из светске књижевности, дела аутора из XVIII и XIX века – Доситеја Обрадовића, Јована Стерије Поповића и Стевана Сремца – могуће је упоредити са делима Мигела де Сервантеса[2], Хенрија Филдинга, Денија Дидроа и Лоренса Стерна, између осталих; стваралаштво Данила Киша у дослуху је са Борхесовим, док је лудички концепт читања у књигама Милорада Павића упоредив са идејама Хулија Кортасара; проза Горана Петровића, у погледу присуства читалачких фигура и улога које им се дају, сродна је романима Итала Калвина и Умберта Ека. (Назначене компаративне паралеле овде су само оквирно дате, по принципу најмаркантнијих сродности међу књижевним делима.) Једна од основних хипотеза овог рада је да модерну прозу карактерише пораст значаја и улоге читаоца и, у складу с тим, структурална промена самог уметничког писма, односа између писца, књижевног дела и његовог реципијента (односно, измештања аутора, приповедача и читаоца). Такође, претпоставка је и да би ово истраживање донело једно ново разумевање изабраних књижевних дела и писаца, из угла из којег они до сада нису били посматрани.

Као теоријску основу анализе, ово истраживање би реактуелизовало најважније концепте и појмове из теорија о читаоцу и читању који су настајали током XX века, подразумевајући распон од феноменологије Романа Ингардена, преко естетике рецепције Волфганга Изера и Ханса Роберта Јауса из шездесетих и седамдесетих година столећа, теорија о читаоцу Ролана Барта, Умберта Ека и других, па до рецепционистичке критике Стенлија Фиша и Џонатана Калера. Посебан значај имала би примена концепције апелативне структуре књижевних текстова и теза о постојању имплицитног читаоца као конструкције текста Волфганга Изера, појам хоризонта очекивања Ханса Роберта Јауса,

[2] Сервантесови поступци приповедања који повећавају активност читаоца и одражавају се на прозу српских приповедача делимично су описани у студији Јасне Стојановић *Сервантес у српској књижевности*, Београд, Завод за уџбенике и наставна средства, 2005.

дистинкције у типологији читања Ролана Барта (из касније фазе) и погледи Умберта Ека (на проблематизацију појма отвореног дела и на питања о читалачкој слободи).

Према претпоставци Волфганга Изера, у сваком књижевном делу имплицитно је присутна идеја о његовом реципијенту; корпус текстова који би био предмет анализе у овом раду представља, ипак, она књижевна дела у којима су разнолике ауторске представе о читаоцу или фигуре читалаца експлицитно уписане у текстове. Структура имплицитног читаоца се, као интегрална категорија света уметничког дела, поима као естетска чињеница и била би обухваћена интерпретацијом текстова. Међутим, будући да је пишчева представа о читаоцу истовремено и рефлекс друштвене стварности, слика могуће или очекиване публике, она упућује и на социјални контекст читања, па би подразумевала и анализу која би једним делом била интердисциплинарног карактера (историографског, културолошког или социолошког), јер би регистровала и маркантније промене у историји читања као културне праксе, када на њих указује изабрано стваралаштво. Због тога, у овом раду би се тежило да осим текстуалног, иманентног приступа, с једне стране, постоје и контекстуалне анализе, с друге стране, односно, да буду обухваћена оба пола у значењу појма имплицитног читаоца: и пишчева идеја о адресату као компонента текста, и обриси

могуће пројекције читалаштва у условностима друштвено-историјског миљеа.

Комисија закључује да је предложени предмет истраживања својом сложеношћу, актуелношћу и значајем у областима дисертације.

3. Библиографија прелиминарних истраживања

Кандидат је приложио библиографију од 103 библиографске јединице релевантне за истраживање. Овде наводимо јединице најзначајније за истраживање:

I. Изабрана дела писаца из српске и светске књижевности - Доситеја Обрадовића, Јована Стерије Поповића, Стевана Сремца, Данила Киша, Милорада Павића, Горана Петровића, Мигела де Сервантеса, Гистава Флобера, Мигела де Унамуна, Итала Калвина, Хорхеа Луиса Борхеса, Елијаса Канетија, Реја Бредберија, Хулија Кортасара.

II. Критичка литература о делима изабраних писаца:

1. *Дело Доситеја Обрадовића 1807-2007*, зборник радова, ур. Д. Иванић, В. Јелић, Београд, 2008.
2. Зборник радова *Јован Стерија Поповић 1806 – 1856 – 2007*, ур. Љ. Симовић, САНУ, Београд, 2007.
3. *Стеван Сремац у књижевној критици*, ур. Видосав Петровић, Саша Хаџи Танчић, Ниш, 1995.
4. ПАНТИЋ Михајло, *Киш,* Филип Вишњић, Београд, 2000.

5. МИХАЈЛОВИЋ Јасмина, *Прича о души и телу. Слојеви и значења у прози Милорада Павића*, Београд, 1992.
6. ПАВЛОВИЋ-САМУРОВИЋ Љиљана, *Књига о Сервантесу*, Научна КМД, Београд, 2004.
7. WATT Ian, *The Myths of Modern Individualism*, Cambridge University Press, Cambridge, 1997.
8. РУСЕ Жан, *Облик и значење*, Нови Сад, 2003.
9. *Хорхе Луис Борхес*, зборник радова, прир. Радивоје Константиновић, Филип Матић, Марко Недић, Завод за уџбенике и наставна средства, СКЗ, Југословенско удружење латиноамериканиста, Београд, 1997.
10. WAUGH Patricia, *Metafiction: The Theory and Practice of Self Conscious Fiction*, Routledge, London, New York, 1996.
11. BRINK Andre, *The Novel: language and narrative form Cervantes to Calvino*, New York, New York University Press, 1998.
12. OLANDER Joseph, GREENBERG Martin, *Ray Bredberry*, ed. Writers of the 21st century, Tapinger, 1980.
13. ХАЧИОН Линда, *Поетика постмодернизма*, Светови, Нови Сад, 2004.

III. Текстови о читаоцу и читању у појединачним ауторским опусима и периодима:

1. ВУКИЋЕВИЋ Драгана, *Доситеј и читање*, Зборник Матице српске за књижевност и језик, 2/2011.
2. НОВАКОВИЋ Стојан, *Српска књига, њени преводиоци и читаоци у XIX веку и пред освитак XX века,* Народна библиотека Србије, Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“, Београд, 1982.
3. ДЕЛИЋ Јован, *Хазарска призма*, електронско издање, на сајту www.projekatrastko.com
4. ВУЧКОВИЋ Радован, *Писац, дело, читалац*, Службени гласник, Београд, 2009.
5. CESPED Irma, *El lector del Quijote, novela de la consciencia conquistada*, „Revista chilena de literatura“, Santiago, No. 67, 2005.

IV. Теоријска литература о читаоцу и читању:

1. МАРИЦКИ Душанка (ур.), *Теорија рецепције у науци о књижевности*, зборник текстова, Нолит, Београд, 1978.
2. ЈАУС Ханс Роберт, *Естетика рецепције*, Нолит, Београд, 1978.
3. ПОПОВ Јован, *Ослобођени читалац. Огледи о теорији и пракси читања*, Матица српска, Нови Сад, 1993.
4. *Савремене теорије читања*, прир. М. Радовић, часопис „Књижевна критика“, бр. 3, мај-јун 1989.

4. циљеви истраживања

Циљеви, хипотезе и очекивани резултати

Научни циљ овог истраживања је утврђивање статуса читаоца у делима српске књижевности, у корелацији са парадигматичним примерима из светске књижевности. Међу његовим најзначајнијим аспектима били би одређивање тренутка када се читалац фикционализује и евидентирање присуства читаоца у изабраним делима. Претпоставка је да модерну прозу карактерише пораст значаја и улоге читаоца и, у складу с тим, структурална промена самог уметничког писма, односа између писца, књижевног дела и његовог реципијента (односно, измештања аутора, приповедача и читаоца). Такође, овакво истраживање донело би ново разумевање изабраних књижевних дела и писаца, из угла из којег они до сада нису били посматрани, и допринело би сазнањима о променама у читању као културној пракси.

5. план рада

Истраживање предложене теме „Статус читаоца у стваралаштву писаца српске и светске књижевности“ било би обављено кроз неколико фаза. Након пажљивог ишчитавања изабраних дела, дефинисала би се присустност категорије читаоца и различитих тематизација читања у поетикама побројаних писца. Уз испитан теоријски оквир дисертације, извршила би се анализа појединачних дела, по хронолошком принципу, узимајући у обзир најпре текстове из светске књижевности, а потом и оне из српске књижевности. Последња фаза би подразумевала синтезу претходног. Замишљени рад могао би да има следеће веће целине:

I. Увод
II. Читалац у књижевној теорији XX века
III. Читалац у делима светске књижевности од XVII до XX века (преглед најзначајнијих остварења, од *Дон Кихота* Мигела де Сервантеса до романа Умберта Ека и Итала Калвина)
IV. Статус читаоца у стваралаштву писаца српске књижевности (засебна поглавља о делима Доситеја Обрадовића, Јована Стерије Поповића, Стевана Сремца, Данила Киша, Милорада Павића и Горана Петровића)
V. Закључак

6. методе истраживања

У дисертацији „Статус читаоца у стваралаштву писаца српске и светске књижевности“ докторанд Јасмина Арсеновић Вујотић користиће метод анализе и синтезе у примени појмова рецепционистичких теорија на испитивање свих књижевних дела која су изабрана за ово истраживање, да би дошла до закључака о томе на које начине је рефлексија о читаоцу била предмет модерне прозе. Након циљаног читања, били би описивани различити модели фикционализације читаоца, у наратолошко-компаративној анализи.

VII ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ КАНДИДАТА:
НАПОМЕНА:

На основу наведених података о кандидату, Комисија констатује да је Јасмина Арсеновић Вујотић подобна за израду докторске дисертације.

На основу постављених циљева и очекиваних резултата, Комисија констатује да је предложена тема подобна за израду докторске дисертације у области српска књижевност.

На основу наведених података о предложеном ментору, Комисија констатује да је др Михајло Пантић, редовни професор Филолошког факултета, подобан за ментора предложене докторске дисертације.

На основу изнетог, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да донесе позитивне оцене о подобности кандидата Јасмине Арсеновић Вујотић и предложене теме „Статус читаоца у стваралаштву писаца српске и светске књижевности (на примерима изабраних дела Доситеја Обрадовића, Јована Стерије Поповића, Стевана Сремца, Данила Киша, Милорада Павића, Горана Петровића, Мигела де Сервантеса, Гистава Флобера, Мигела де Унамуна, Итала Калвина, Хорхеа Луиса Борхеса, Елијаса Канетија, Реја Бредберија, Хулија Кортасара)“, а да се за ментора именује др Михајло Пантић, редовни професор Филолошког факултета у Београду.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

др Михајло Пантић, редовни професор

др Радивоје Микић, редовни професор

др Зорица Бечановић-Николић, доцент